

VoF i Almedalen 2013

Joacim Jonsson och **Rafael Ahlskog** var på Gotland för att spana och knyta kontakter.

UNDER ÅRETS POLITIKERVECKA i Almedalen var vi i Visby för VoF:s räkning. Där bevakade och rapporterade vi från för föreningen relevanta och intressanta arrangemang. Utöver det fina vädret och de många spektakulära gratisluncher som erbjöds under veckan fann vi många tillfällen att lägga våra skeptiska näsor i blöt.

PSEUDOVETENSKAP UNDER VECKAN

Under årets vecka medverkade flera pseudovetenskapligt orienterade organisationer, från utövare av diverse alternativmedicin till förespråkare för pseudovetenskapliga diagnoser. Vår erfarenhet av det senare kan exemplifieras med en intressant konversation med Tandvårdskadeförbundet. De hade ett "seminarium" (med fyra deltagare) om amalgamförgiftning som orsak till kroniska svettningar, något man hävdar att den vanliga medicinen, läkare och tandläkare mörkar. Andra symptom lär enligt förbundet inkludera metallsmak, ångest, självmordstankar, muskel-

*Tandvärkens konsekvenser,
Gerhard van Honthorst 1622*

ryckningar och värk. Enligt förbundet är det dessutom inte bara amalgampomber med kvicksilver, utan även silver, guld, titan och plast som kan orsaka besvär. Förbundet menar att 400 000 personer kan vara drabbade bara i Sverige.

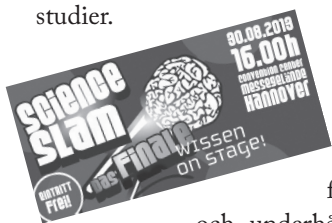
Vi råkade även på Svenska Akupunkturförbundet TKM som kampanjade för införandet av ett BOT-avdrag – ett skatteavdrag för vissa alternativa behandlingsformer, samt för att dessa även skall ingå i det fria vårdvalet. Representerade på Almedalsveckan var även Waldorfskolorna i form av den antroposofiska tankesmedjan Trialog, men tyvärr missade vi deras seminarium.

VETENSKAP UNDER VECKAN

På den vetenskapliga fronten kan ett välbesökt seminarium om antibiotikaresistens nämnas, arrangerat av *Dagens*

Medicin. Flera deltagare efterlyste nya behandlingsformer, då resistensutveckling är en ofrånkomlig konsekvens av det naturliga urvalet. Vi kommer således aldrig att bli kvitt problemet, bara förhoppningsvis i bästa fall hålla jämna steg. Andra behandlingsstrategier kan inkludera exempelvis bakterietransplantationer, vilket visat sig fungera väl i många fall. Man spekulerade även utifrån experiment på möss om huruvida antibiotika kan påverka de "goda" bakterierna negativt och leda till exempelvis övervikt.

Från Göteborgs universitet kom filosofen Morten Sanger som pratade om ett nytt masterprogram om evidensbaserad medicin. Enligt Sanger har läkare och annan sjukvårdspersonal ofta så ont om tid att de inte hinner sätta sig in i forskningsläget. I stället vore det bättre om de kunde lita på personer som utbildat sig att göra just det. På det nya masterprogrammet kommer studenterna bland annat att lära sig att göra metaanalyser av vetenskapliga studier.

I Tyskland har flera universitet sedan 2006 hållit s.k. *science slam*, som innebär att en forskare presenterar sin forskning på ett lättfattligt

och underhållande sätt under max åtta minuter. Det ska också vara samhällsrelevant. Lunds universitet har arrangerat detta på Almedalsveckan sedan 2011. Publiken fick ge betyg och bland de sex tävlande utsågs en vinnare.

Årets vinnare blev neurovetaren Thomas Björklund, som gick igenom sin forskning om Parkinsons sjukdom. Han använde flera liknelser, som att hjärnans nervceller

pratar olika språk (d.v.s. signalsubstanser) och att i hjärnor med Parkinsons dör de celler som pratar dopamin. Han jämförde med celler som pratar serotonin, som skiljer sig lite grann från dopamin men inte kan ersätta det, ungefär som svenskar och danskar när de försöker förstå varandra. Publiken skrattade, vilket tyder på ett genomtänkt upp-lägg i att både använda vardagliga metaforer (eller snarare utökade analogier; medicinen L-dopa blev till en tolk) och kunna skämta med dem. Ett annat analogisystem var operativsystem, där han jämförde tidigare mediciner med olika versioner av Windows (dyskinesi/spasmer av L-dopa jämfördes med *Blue screen of death* i Windows 95) och visade bilder med grafisk utveckling. Finurligt nog var språkligheten en jämförelse mellan två naturliga system, medan operativsystemliknelsen jämförde två designade system.

De andra bidragen tog upp laser, björndjur, nykterhetsrörelsen, klimatavtal (där parterna liknades vid rollerna i en grekisk tragedi) och makt.

HJÄLPKÄLLAN

Hjälpkällan är en ideell förening som hjälper människor som fastnat i sekter och vill ta sig ut. Föreningens aktiva består till största del av före detta medlemmar i auktoritära grupper. Under Almedalsveckan föreläste deras representant Vera Lanängen om hur det var för henne att växa upp i Jehovas vittnen. Hon tog upp de många förbudena, t.ex. att man inte bör träffa utomstående, inte vara ensam med någon av motsatt kön, inte fira födelsedag, inte säga emot lärare eller ledare, inte klä sig olämpligt, med mera. Med andra ord en total kontroll jämfört med hur barn brukar

få växa upp. Förbuden motiveras med vad som kommer att göra Gud ledsen, och ytterst med huruvida man skall komma till himlen. (Vittnenas himmel är för övrigt klassuppdelad och något helvete finns inte, icke-existens är illa nog för dem.) På så sätt blir även vardagliga saker, som vilken film man får se, laddade med godhet eller ondska. Om en förälder lämnar Vittnena får barnen inte längre umgås med honom eller henne. En del föräldrar får inte se sina barn på flera år.

Man uppmantras inte att tänka själv. På grund av arvsynden tenderar människor nämligen till fördärvliga och destruktiva tankar och beteenden, speciellt av sexuell natur. Därför kan man inte lita på sig själv utan bör lyssna till Bibeln och församlingsäldste. Det betonas också att man inte syndar bara när man bryter mot reglerna, utan även när man fantiserar om att göra det. Det gör att barnen lätt internaliserar värderingarna.

Församlingen är viktigare än individen, vilket kunde ses under pedofilskandalerna i Jehovas vittnen under 1990-talet, där församlingsmedlemmar inte gick till polisen utan till församlingsäldste för att lösa det internt. Det beror på att "Guds lag", det vill säga att följa ledarnas tolkning av Bibeln, är viktigare än landets lagar, som inte påverkar livet efter detta.

Kan man som utomstående hjälpa ett barn som lever i en sekt? Lanängen var noga med att påpeka att man lätt kan förvärra läget genom att kritisera sekten inför barnet. Snarare än att agera mot sekten bör man erbjuda ett positivt socialt sammanhang, så att barnet, om det senare vill lämna sekten, känner att det har någonstans att ta vägen. Detta är viktigt då sekter brukar isolera medlemmarna,

och många blir kvar fastän de vill lämna sekten eftersom de inte har något socialt sammanhang utanför.

Socialtjänsten har ofta dåliga kunskaper om sekter och liknande. I ett fall i Jönköping ansåg socialtjänsten att problemen lösts i och med att en ung kvinna lämnat en sekt. Vad man inte förstod var att de psykiska problemen – kopplade till världsbilden – ofta byggts upp genom hela uppväxten och inte upphör för att man lämnat sammanhanget.

SYFTET MED ALMEDALSVECKAN

Inför nästa år kommer VoF förhoppningsvis inte bara att rapportera, utan troligen även att genomföra egna arrangemang. Planeringen inför detta är i startgroparna. Det är dock viktigt att påpeka att den viktigaste funktionen som veckan potentiellt kan fylla för föreningen inte är att vi syns eller hörs (såvida det inte gäller den typ av spektakulära evenemang som vi fick till 2011, då vi försökte begå kollektivt homeopatiskt självmord), utan att etablera kontakter, mingla och nätverka samt knyta till oss informationskällor som annars hade varit svåra att få tag på. Exempelvis pratade vi med politiskt aktiva människor som motarbetar pseudovetenskap inom sina partier. Om den potentialen utnyttjas framgångsrikt så är Almedalsveckan en utmärkt resurs att dra nytta av även i framtiden, oavsett om våra arrangemang får det mediala genomslag vi lyckades med senast eller inte. ✍